

Øyehelse i fokus

De siste årene har det blitt mer og mer vanlig at eiere av Jack Russell Terrier velger å øyelyse hundene sine. Det skal nevnes at oppdrettere er majoriteten av disse! Noen tall fra dogweb:

2005: 2 stk, 2006: 2 stk, 2007: 10 stk, 2008: 29 stk, 2009: 48 stk, 2010: 51 stk, 2011: 62 stk, 2012: 61 stk.

Det vanligste er at eierne velger å øyelyse hunden for første gang når den er rundt 1 år gammel. Det man skal ha i bakhodet er at selv og hunden øyelyses uten anmerkning som 1 åring, er det noen øyelidelser som ikke blir fremtredende og derfor ikke mulig å oppdage før hunden har nådd 4-5 års alder. Linseluksasjon og katarakt er eksempler på dette. Derfor er det viktig og også øyelyse hunden senere i livet om man ønsker en klar helsestatus på øyet.

Prosessen.

Undersøkelsen starter med at det påføres dråper på hundens øyne for å utvide pupillene. Etter ca. 20 minutter er pupillene tilstrekkelig utvidet, og veterinæren kan undersøke netthinnen ved hjelp av et indirekte oftalmoskop. Deretter benyttes en spaltelampe for å undersøke øyelokkene, fremre del av øyet og linsen. Så fremt ikke annet er avtalt på forhånd vil resultatet av øyelysningen registreres på Dogweb, og vil på den måten være tilgjengelig for offentligheten.

Ved øyelysning undersøkes det blant annet for følgende lidelser:

Persisterende pupillmembran (PPM)

Persisterende hyperpl.tunica vasculosa lentis/primær viterus (PHTVL/PHPV)

Collie Eye Anomaly (CEA), Retinal dysplasi (RD)

Medfødt Katarakt

Hypoplasi av N. opticus/mikropapill

Entropion

Ektropion/makroblefaron

Linseluksasjon (primær)

Corneadystrofi

Distichiasis / Ektopisk cilium

Ervervet Katarakt

Retinal degen. (PRA)

Etter øyelysing benytter veterinæren et ECVO skjema, og påfører om hunden er "Fri": Det er ikke funnet kliniske tegn til den angitte arvelige sykdommen (hunden vil da registreres med «Intet påvist» på dogwb). "Affisert": Sykdom er påvist, eller "Usikker" som betyr at dyret viset kliniske tegn på sykdommen, men forandringene er ikke sikre nok. Etter påvisning vil lidelsen registreres som mild, moderat eller uttalt (alvorlig).

Obs! Selv om en hund har blitt øyelyst, og er registrert med «intet påvist» på Dogweb, er det fremdeles mulig at det er registrert en anmerkning på hunden. Dette kan være tilfeller der veterinæren har sett uklarheter, fortetninger, ol på øyet, uten at det der og da kan settes en klar diagnose. Derfor, «intet påvist» betyr nødvendigvis ikke at alt er i skjønneste orden. Er det påført anmerkning er den å finne på ECVO skjemaet som også er tilgjengelig på Dogweb.

I tillegg til øyelysing kan man ved hjelp av en Tonopen diagnostisere Glaukom (grønn stær), som betyr at hunden har et forhøyet trykk i øyet. Tilstanden kan være meget smertefull og kan medføre blindhet. Lidelsen kan oppstå på grunn av arvelighet, men også på grunn av skade eller sykdom.

Når det gjelder Jack Russell Terrier er det Distichiasis, Ektopisk cilium, Katarakt og PPM, som av og til dukker opp. Det skal understrekes at Jack Russell Terrier ikke er en rase som er plaget av mye øyelidelser, men når det først påvises noe er det ofte en av de overnevnte lidelsene det gjelder.

Distichiasis er en lidelse der hunden har en ekstra rad øyehår, som vokser ut ifra de meibomske talgkjertlers åpning. Behandling av lidelsen består av brenning, kuldebehandling eller kirurgisk fjerning av hårsekkene.

Ektopisk cilium er enkeltstående ekstra øyehår som sitter 2-6 mm innenfor øyelokkskanten. Hårene er vanligvis rettet direkte inn mot hornhinnen, og kan forårsake sterk irritasjon, betennelse og sår på hornhinnen. Skadene avhenger vanligvis av antall og stivheten på hårene. Arveligheten er ikke utredet tilstrekkelig, men man ser at noen raser er mer plaget enn andre, og derfor er det også nærliggende å tro at arvelighet har en betydning.

Gruppen av autoriserte attestutstedere for arvelige øyesykdommers anbefaling: «Hunder med ekstreme rasetrekk (uttalte forandringer), med ektopiske cilier eller med uttalt grad av distichiasis/trichiasis som ikke er forenlige med sunnhet bør ikke brukes i avl. Hunder med milde og moderate forandringer kan brukes, men bør fortrinnsvis pares med hunder fri for lidelsen.»

Katarakt er en fortetning eller uklarhet i linsen som kan medføre blindhet. Katarakt er arvelig, men kan også oppstå på grunn av direkte traume på øyet, infeksjon eller diabetes.

Gruppen av autoriserte attestutstedere for arvelige øyesykdommers anbefaling: «Hunder med medfødt katarakt bør ikke brukes i avl dersom ikke klar annen årsak til katarakten kan påvises.»

Linseluksasjon forekommer når opphengstrådene som holder linsen på plass like bak iris, løsner fra sin normale plassering. Linseluksasjon kan blant annet forekomme på grunn av grønn stær (opphengstrådene strekkes, og ryker til slutt på grunn av forhøyet trykk i øyet). Det kan også komme av arvelige årsaker, som en medfødt svakhet i linsens opphengstråder.

Symptomene på arvelig linseluksasjon oppdages oftest når hunden har nådd 4-5 års alderen.

Gruppen av autoriserte attestutstedere for arvelige øyesykdommers anbefaling: «Hunder med primær linseluksasjon bør ikke brukes i avl. For foreldre, søsken og avkom vil avlsrestriksjoner avhenge av type og nedarving av sykdommen og hvorvidt det er gentest tilgjengelig.»

PPM (Persisterende pupillmembran) er en medfødt lidelse. PPM-Iris-Iris kan noen ganger ses hos valper helt opp til 6 måneders alder, men i de fleste tilfeller vil PPM Iris-Iris gå tilbake av seg selv ettersom øyet utvikler seg. PPM-Iris-Hornhinne og PPM-Iris-Linse forsvinner ikke i løpet av øyets normale utvikling og betraktes derfor som mer alvorlig. PPM-Iris-Iris har i mild grad sjelden noe å si for hundens syn. I alvorlige tilfeller og ved PPM-Iris-Hornhinne og PPM-Iris-linse, kan det oppstå grå stær og forandringer i hornhinnen.

Gruppen av autoriserte attestutstedere for arvelige øyesykdommers anbefaling: «Hunder med små forandringer med strenger som krysser over pupillåpninge (iris-iris) kan brukes i avl men bør fortrinnsvis pares med hund uten tilsvarende forandringer. Ved funn av PPM uansett rase krysses det av for "affisert" hvis forandringene er uttalte og man vurderer at disse hundene ikke bør brukes i avl.»

«På generelt grunnlag anbefales at hunder uansett rase øyelyses som ledd i kontrollprogram for arvelige sykdommer»

Gruppen av autoriserte attestutstedere for arvelige øyesykdommer kom i 2012 med en revidert utgave av avlsanbefalinger. Ønsker du å lese hele anbefalingen kan du finne den på Den Norske Veterinærforening sin hjemmeside: <http://www.vetnett.no/>

Jeg håper tallene av øyelyste hunder i rasen vil fortsette å stige, og at flere oppdrettere vil ta øyelysning i bruk som et hjelpemiddel i avlsarbeidet. HUSK: Jo mer du vet om din egen hunds helsestatus, desto bedre grunnlag har du for å ta gode valg i ditt eget avlsarbeid!